

Bài 11 : DI DÂN VÀ SỰ BÙNG NỔ ĐÔ THỊ Ở ĐỚI NÓNG

Đời sống khó khăn làm xuất hiện các luồng di dân. Sự di dân đã thúc đẩy quá trình đô thị hoá diễn ra rất nhanh. Đô thị hoá tự phát đang đặt ra nhiều vấn đề về kinh tế - xã hội và môi trường ở đới nóng.

1. Sự di dân

Di dân ở các nước thuộc đới nóng diễn ra do nhiều nhân tố tác động : thiên tai, chiến tranh, kinh tế chậm phát triển, sự nghèo đói và thiếu việc làm... Tình trạng di dân ở đây rất đa dạng và phức tạp.

Ở nhiều nước đới nóng, cũng là các nước đang phát triển, làn sóng nông dân di cư tự do vào đô thị tìm kiếm việc làm (vì thu nhập ở vùng nông thôn quá thấp) đã làm cho dân số đô thị tăng nhanh, tạo sức ép lớn đối với vấn đề việc làm và môi trường đô thị.

Hạn hán thường xuyên và các cuộc xung đột tộc người không dứt là những nguyên nhân dẫn đến việc di dân tị nạn rất phổ biến ở nhiều nước châu Phi. Tình trạng này cũng diễn ra với quy mô lớn ở nhiều nước Nam Á và Tây Nam Á.

Tuy nhiên, nhiều nước đới nóng cũng tiến hành di dân có tổ chức, có kế hoạch để khai hoang, lập đồn điền trồng cây xuất khẩu, để xây dựng các công trình công nghiệp mới, phát triển kinh tế ở các vùng núi hay vùng ven biển. Những cuộc di dân như vậy có tác động tích cực đến sự phát triển kinh tế - xã hội.

2. Đô thị hoá

Trong những năm gần đây, đới nóng là nơi có tốc độ đô thị hoá cao trên thế giới.

Nhiều thành phố phát triển nhanh chóng và trở thành các siêu đô thị. Năm 1950, đới nóng chưa có đô thị nào tới 4 triệu dân ; đến năm 2000 đã có 11 siêu đô thị trên 8 triệu dân.

- Quan sát hình 3.3, nêu tên các siêu đô thị có trên 8 triệu dân ở đới nóng.

Hình 11.1 - Xin-ga-po, thành phố sạch nhất thế giới

Hình 11.2 - Khu nhà ổ chuột ở Ấn Độ

Từ năm 1989 đến năm 2000, dân số đô thị ở đới nóng đã tăng lên gấp đôi. Với đà phát triển kinh tế và gia tăng dân số như hiện nay, trong vòng vài chục năm nữa tổng số dân đô thị của các nước thuộc đới nóng sẽ gấp hai lần tổng số dân đô thị của các nước thuộc đới ôn hoà.

Sự di dân tự do đến các thành phố lớn làm cho số dân đô thị tăng quá nhanh đã dẫn đến những hậu quả nặng nề.

- Nêu những tác động xấu tới môi trường do đô thị hoá tự phát ở đới nóng gây ra.

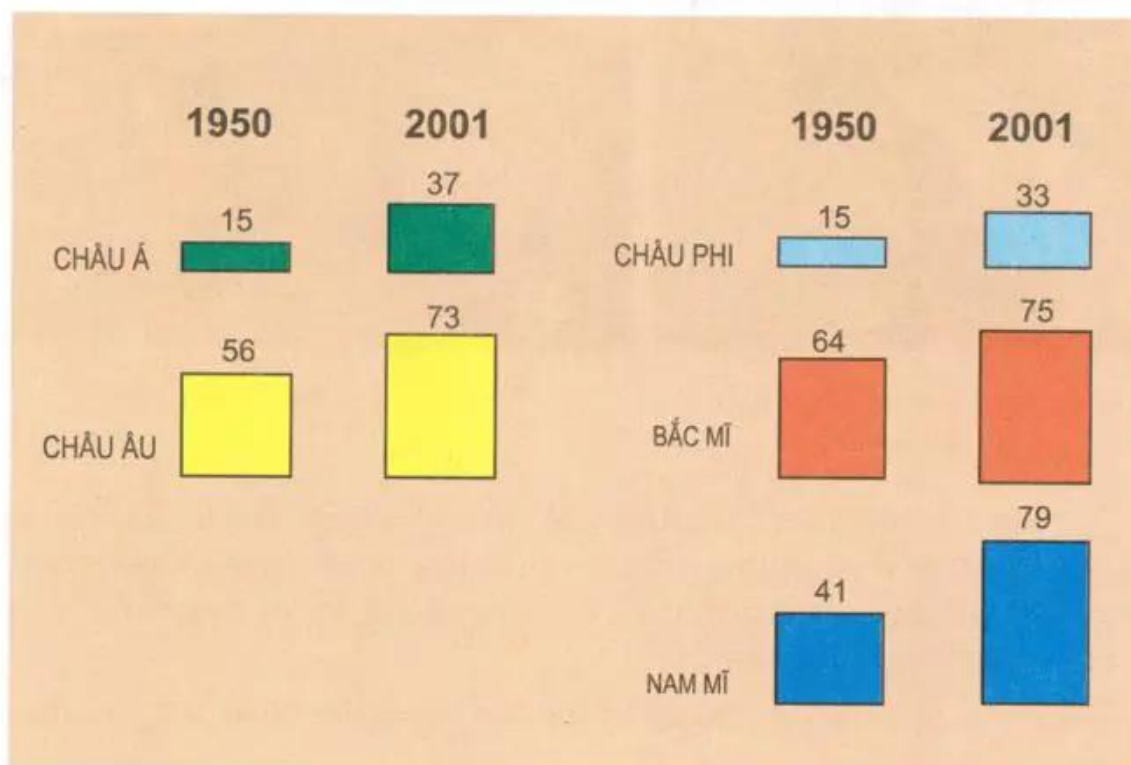
Ngày nay, nhiều nước ở đới nóng đã thấy được sự cần thiết phải tiến hành đô thị hoá gắn liền với phát triển kinh tế và phân bố dân cư hợp lí.

Đới nóng là nơi có sự di dân và tốc độ đô thị hoá cao. Tỷ lệ dân thành thị tăng nhanh và số siêu đô thị ngày càng nhiều. Tuy nhiên, đô thị hoá tự phát đã để lại những hậu quả xấu cho môi trường.

Câu hỏi và bài tập

1. Nêu những nguyên nhân dẫn đến các làn sóng di dân ở đới nóng.
2. Kể tên một số siêu đô thị ở đới nóng.
3. Dựa vào hình 11.3, nhận xét về tốc độ tăng tỉ lệ dân đô thị ở một số nơi trên thế giới.

TỈ LỆ DÂN ĐÔ THỊ (% DÂN SỐ)

Hình 11.3 - Biểu đồ tỉ lệ dân đô thị